

Pondelok 19. októbra 2020

Milí deviatáci! Tu sú pokyny na dnešný deň:

1. Dnešná práca bude rozdelená na 2 časti, bude to vlastne dvojhodinovka, ktorú máme raz týždenne.
2. Zapište si poznámky do zošita a **zopakujte si túto tému**, nie je to nové učivo, toto všetko ste už na slovenčine mali.
3. Pozrite si prezentáciu (Spodobovanie – opakovanie), cvičenia nepíšte do zošita.
4. Urobte test, ktorý tvorí 2. časť dnešnej práce. Stačí naň odpovedať takýmto spôsobom:
 1. A
 2. B
 3. C...Odpovede píšete, prosím, pod seba, aby to bolo prehľadnejšie.
4. Fotky poznámok a vypracovanie testu pripojte k správe pod názvom **Pondelok 19. 10. 2020**, nie k inej správe, ani to neposielajte v osobitnej správe. Ďakujem.

HLÁSKY

HLÁSKY	Samohlásky	krátke	a, ä, e, i, y, o, u
		dlhé	á, é, í, ý, ó, ú
	Spoluhlásky podľa tvrdosti	tvrdé	h, ch, k, g, d, t, n, l
		mäkké	č, dž, š, ž, c, dz, j, d', ť, ň, ľ
		obojaké	b, m, p, r, s, v, z, f
	Dvojhásky		ia, ie, iu, ô

Delenie spoluhlások podľa **ZNELOSTI**

PÁROVÉ	znelé	b	d	d'	dz	dž	g	h	z	ž	v
	neznelé	p	t	ť	c	č	k	ch	s	š	f
NEPÁROVÉ	znelé (zvučné) Nikdy sa nespodobujú!!!	m	n	ň	l	ľ	r	j			

Slabikotvorné spoluhlásky: r, ř, l, í

SPODOBOVANIE nastáva, keď sa **spoluhláska prispôsobí pri výslovnosti nasledujúcej spoluhláske**. Platí len pre výslovnosť!!! Spodobovanie nastáva na týchto miestach:

na konci slova pred prestávkou:
muž (muš),
sneh (snech)...

vnútri slova:
vrabčiak (vrapčiak),
labka (lapka)...

na hranici slov:
bez pýchy
(bes pýchy)...

na začiatku slova: včela (fčela), vtedy (ftedy), vtáčik (ftáčik) ...

Pri predložkách Z, S, K, V: s bratom (z bratom), z kina (s kina), k bratovi (g bratovi), v kine (f kine)....

POZOR!!!
Predložky **S, SO, K sa nespodobujú pred osobnými zámenami** (s ním, so mnou, k nemu...)

Spodobovanie nastane, keď sa stretne :

- ZNELÁ párová** spoluhláska s **NEZNELOU**: loďka, 1.spoluhláska sa prispôsobí vo výslovnosti 2.spoluhláske, znelá sa zmení vo výslovnosti na neznelú, (loťka), z + n = nn, napr. babka, chlieb pred obedom (chliep).
- ZNELÁ párová** spoluhláska s **PAUZOU**: reťaz (reťas), chlieb (chliep), z + pauza = n.
- NEZNELÁ** párová spoluhláska so **ZNELOU**: kresba, neznelá sa zmení vo výslovnosti na znelú, (krezba), n + z = zz, kosba (kozba), rožok (rožog) na stole
- NEZNELÁ** párová spoluhláska so **SAMOHLÁSKOU**: pes alebo mačka (pez alebo mačka), n + samohláska = z.

Znelá spoluhláska V sa:

📖 spodobuje na (**f**) **na začiatku slova**, ak za ňou nasleduje **neznelá spoluhláska** : včela (fčela), vtedy (ftedy)...

📖 vyslovuje ako krátke (**u**) **vnútri a na konci slov**: slivka (sliuka), páv (páu)...

🔴*vyslovuje ako (**v**), keď za ňou nasledujú: **znelé hlásky – SAMOHLÁSKA, ZNELÁ PÁROVÁ, ZVUČNÁ** (znelá nepárová) spoluhláska: voda, vzadu, vrana...

POMÔCKA: Ak nevieme, aké písmeno máme v slove napísať, povieme si ho v inom tvare (alebo príbuzné slovo k tomuto slovu) tak, aby **po spoluhláske nasledovala samohláska**:
nebež – nebeží, holub – holuby – holubovi, ťažký – ťažisko, kosba – kosiť, kresba – kresliť, ...

Spoluhláska f sa v domácich slovách **nikdy nepíše pred spoluhláskou!** Preto vždy píšeme: včela, včera, ...

TESTY

Test 1

UKÁŽKA 1

Ludovít Štúr (28. 10. 1815 – 12. 1. 1856)

najvýznamnejší predstaviteľ slovenského národného života v polovici 19. stor., poslanec uhorského snemu, autor súčasného slovenského spisovného jazyka, politik, jazykovedec, učiteľ, spisovateľ a novinár.

Ludovít Štúr, syn učiteľa a organistu Samuela Štúra a jeho manželky Anny, sa narodil 28. októbra 1815 v Uhrovci. Vo svojom rodisku získal základné vzdelanie a od roku 1828 pokračoval v štúdiách na nižšom evanjelickom gymnáziu v Rábe (dnešný Győr). Po absolvovaní dvoch ročníkov v Rábe sa L. Štúr zapísal na evanjelické lýceum do Bratislavy. Na lýceu existovala od roku 1803 Katedra reči a literatúry česko-slovenskej, ktorú viedol profesor Juraj Palkovič. Prednášky sa viedli v biblickej češtine. Študenti založili v roku 1829 Spoločnosť česko-slovenskú. Po príchode do Bratislavy sa Ludovít stal jedným z jej členov. Na jeseň 1835 sa Štúr stal podpredsedom Spoločnosti. Jednou z významných aktivít niektorých členov Spoločnosti bola národná slávnosť na Devíne 24. apríla 1836. Niektorí účastníci výletu si zvolili k svojmu menu druhé, slovanské meno, Štúr si pridal meno Velislav.

Začiatkom roka 1843 oboznámil Ludovít svojich blízkych priateľov s myšlienkou spojiť katolícky aj evanjelický prúd Slovákov na báze jednotného spisovného jazyka. 11. júla 1843 sa Štúr, Hurban a Hodža stretli na Hurbanovej fare v Hlbokom, kde sa dohodli na postupe pri zavedení slovenčiny do praxe. 17. júla navštívili na Dobrej Vode Jána Hollého, ktorého ako významného predstaviteľa bernolákovčiny prvého oboznámili so svojím zámerom. Od 1. augusta 1845 vychádzali Slovenské národné noviny písané v Štúrovej slovenčine.

www.osobnosti.sk, upravené

1 Ktoré tvrdenie vyplýva z textu?

- A. L. Štúr sa narodil v Rábe.
- B. L. Štúr bol jazykovedec, politik, spisovateľ a žurnalista.
- C. Na Bratislavskom hrade prijal meno Velislav.
- D. Od roku 1845 vychádzali Národné noviny.

1-14

2 Ktoré tvrdenie nevyplýva z textu?

- A. Na bratislavskom lýceu existovala Spoločnosť česko-slovenská.
- B. Na lýceu sa prednášalo v biblickej češtine.
- C. Štúr a Hurban vytvorili spisovnú slovenčinu.
- D. V Štúrovej slovenčine boli písané Slovenské národné noviny.

3 Prístavok v 2. odseku tvoria slovné spojenia:

- A. syn učiteľa a organistu Samuela Štúra a jeho manželky Anny.
- B. narodil sa 28. októbra 1815 v Uhrovci.
- C. ktorú viedol profesor Juraj Palkovič.
- D. Spoločnosť česko-slovenskú.

4 Aký jazykový štýl je použitý v ukážke?

- A) umelecký
- B) rečnícky
- C) administratívny
- D) náučný

5 V 2. odseku je/sú radové číslovky:

- A) jedna
- B) dve
- C) tri
- D) štyri

6 V ktorej možnosti je správne určený vid sloviac – získal, zapísal, existovala?

- A) dokonavý, nedokonavý, dokonavý
- B) nedokonavý, nedokonavý, dokonavý
- C) nedokonavý, dokonavý, nedokonavý
- D) dokonavý, dokonavý, nedokonavý

7 Označ možnosť, v ktorej sú všetky slovné spojenia napísané správne.

- A) slovenský jazyk, Nové Mesto nad Váhom
- B) Bratislavský Hrad, nitrianski hokejisti
- C) Nízke tatry, slovenské mestá
- D) Slovenský raj, Veľký lapáš

8 Do ktorej možnosti doplňame i?

- A) p-ramída, h-t, l-ceum, m-nister
- B) h-tparáda, h-stória, c-tát, k-lometer
- C) p-lot, h-ena, g-č, t-tul
- D) s-rup, r-tmus, r-m, m-nimum

9 Ktoré podstatné meno vo vete *V kuchyni videla mama utekať myš za pec.* sa skloňuje podľa vzoru dľaň?

- A) v kuchyni
- B) mama
- C) myš
- D) za pec

10 Ktorá možnosť obsahuje pravopisne správne slovné spojenia?

- A) pri osých hniezdach, rozprávkoví rytieri, v nových šatách
- B) rýchly dupot, dávni spolužiaci, Štúrovy priatelia
- C) futbaloví tréneri, babkine koláče, psí čuch
- D) Ankina sestra, bratove auto, na bielych stenách

11 Akú otázku použiješ, aby si na ňu odpovedal slovom *domov*?

- A) Kam ideš?
- B) Kde ideš?
- C) Prečo ideš?
- D) Odkiaľ ideš?

12 Ktorá veta obsahuje príslovku?

- A) So starým otcom chodíme na hríby.
- B) Na lúke sa pásli dve kravy.
- C) Včera som si nenapísal domácu úlohu.
- D) Z ulice počuť hukot áut.

13 Označ synonymum k slovu *pole*.

- A) lúka
- B) stráň
- C) pasienky
- D) roľa

14 Ktorá možnosť obsahuje len zdobneniny?

- A) stolička, lampa, hodinky
- B) peknučká, perinka, Zuzička
- C) sirôtka/kvet/, fialka, noha
- D) pekná, drichmať, zajac

BRATISLAVA (TASR) Žiakov druhého stupňa základných škôl čoraz viac lákajú povolania súvisiace s modernou spoločnosťou. Zaujímajú sa o profesie z oblasti IT, dizajnu či architektúry. Nájdu sa však aj takí, ktorí už dnes vedia, že remeslo má zlaté dno. Práve pre nich je tu systém duálneho vzdelávania.

Spoločnosť Dm drogerie markt počas decembra 2015 vypracovala dotazník pre žiakov druhého stupňa základných škôl. Jeho cieľom bolo zistiť, či majú slovenskí adolescenti vo veku 13, 14 a 15 rokov predstavy o svojom budúcom povolání.

V mnohých prípadoch boli odpovede zrkadlom dnešnej doby a reflektovali na súčasné záujmy mládeže. Okrem oblasti IT sa v odpovediach objavili profesie ako youtuber, animátorka filmov či rapperka. Slovenské deti by v budúcnosti rady rozšírili aj policajný zbor, právnickú i lekársku komoru.

Takmer polovica opýtaných žiakov by pritom po skončení strednej školy rada prešla plynu do zamestnania. Týka sa to najmä respondentov, ktorí uviedli profesie typu stolár, kozmetička, kadernička, kuchár, čašník či obchodný pracovník.

Ideálnym riešením pre mládež je v tomto smere systém duálneho vzdelávania. Navyše, o odborne vzdelaných mladých ľuďoch je už teraz v radoch zamestnávateľov veľký záujem.

<https://www.ekonomika.sme.sk/c/20070922/slovenski-tinedzeri>, upravené

15 Z textu vyplýva, že:

- A) väčšina opýtaných chce ísť po SŠ pracovať.
- B) mnohí žiaci chcú byť animátori, raperi, policajti, lekári.
- C) duálne vzdelávanie nepovažujú za výhodu.
- D) žiaci nechcú byť stolári, kuchári, kaderníčky.

16 Slovo adolescenti znamená:

- A) deti.
- B) dospievajúci.
- C) dospelí.
- D) starci.

17 Výrok *Remeslo má zlaté dno* je:

- A) aforizmus.
- B) príslovie.
- C) pranostika.
- D) porekadlo.

18 V slovnom spojení v tomto smere je tomto:

- A) osobné zámeno.
- B) opytovacie zámeno.
- C) ukazovacie zámeno.
- D) zvrtné zámeno.

19 Prvá veta v texte 2 je:

- A) jednoduchá holá.
- B) jednoduchá rozvitá.
- C) jednoduché súvetie.
- D) zložené súvetie.

20 Ktorá možnosť obsahuje len združené pomenovania?

- A) základná škola, slovenské deti
- B) ideálne vzdelanie, mladí ľudia
- C) duálne vzdelávanie, stredná škola
- D) vzdelaní ľudia, zaujímavé povolanie

Spoveď chuligána

Počúvam odmala
 Uličník Povalač
 Lepia mi nálepky zo všetkých strán
 Tí ľudia bez vkusu
 Čo v hrobkách luxusu
 Rátajú bankovky
 Kým ja sa pretĺkam

Tie vaše vyrážky
 A moje urážky
 Ak niečo hovorím
 Vždy za tým stojím sám
 Tak idem sám nikam
 Flákač a chuligán
 Vy ma vraj poznáte
 No ja vás nepoznám

